

Sygn. akt V KS 13/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Henryk Gradzik

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **R.B.**,
oskarżonego z art. 56 § 1 k.k.s. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w dniu 16 stycznia 2018 r.,
skargi obrońcy oskarżonego,
na wyrok Sądu Okręgowego w [...],
z dnia 12 czerwca 2017 r., uchylający wyrok Sądu Rejonowego w [...],
z dnia 29 listopada 2016 r., i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

II. zarządza zwrot R. B. wniesionej opłaty od skargi.

UZASADNIENIE

R. B. został oskarżony o popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 61 § 1 k.k.s. i w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., art. 9 § 3 k.k.s. i art. 7 k.k.s.

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 r., oskarżonego R.B. uniewinnił od zarzucanego mu czynu, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wnieśli Prokurator Rejonowy w [...] oraz Naczelnik Urzędu Skarbowego w [...].

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 12 czerwca 2017 r., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Skargę od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w [...] wniósł obrońca oskarżonego R.B., zarzucając rażące naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 167 § 1 k.p.k., poprzez niezasadne uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy w sprawie nie zachodziła potrzeba ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, a podstawą dla uchylenia wyroku nie mogła być odmienna (a jednocześnie nietrafna) ocena Sądu odwoławczego, co do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przeświadczenie tego Sądu, co do wydania wyroku Sądu pierwszej instancji z obrazą art. 7 k.p.k., jak też podstawą dla uchylenia tego wyroku nie mogło być przyjęcie przez Sąd odwoławczy, że Sąd *meriti* zaniechał aktywności dowodowej z urzędu.

W konkluzji obrońca oskarżonego R. B. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w [...] w pisemnej odpowiedzi na „skargę kasacyjną obrońcy oskarżonego R.B.” wniósł o jej oddalenie z uwagi na jej bezzasadność.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga obrońcy oskarżonego R.B. jest zasadna, co spowodowało uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w [...] i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że akt oskarżenia w przedmiotowej sprawie wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 31 grudnia 2015 r., a więc w toku postępowania sądowego miały – co do zasady - zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania karnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U.2013.1247) oraz ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U.2015.396), a obowiązującymi od dnia 1 lipca 2015 r.

W myśl art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie tejże ustawy, co – jak wskazano wyżej - nastąpiło z dniem 1 lipca 2015 r., wniesiono do sądu akt oskarżenia, przepis art. 437 § 2 k.p.k. należało stosować w brzmieniu dotychczasowym do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Stanowił on wówczas, że „jeżeli pozwalają na to zebrane dowody, sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (...)”.

Natomiast, jeżeli akt oskarżenia został wniesiony do sądu po tej dacie (tj. od 1 lipca 2015 r.), to wówczas zastosowanie miał już przepis art. 437 § 2 k.p.k., którego zdanie drugie brzmi: „Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości”.

W tym kontekście należy wyrazić tylko zdziwienie, że Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia, jako podstawę tego rodzaju rozstrzygnięcia wskazał na przepis art. 437 § 2 k.p.k. „w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 kwietnia 2016 r.”, skoro wskazana i przywołana powyżej treść art. 437 § 2 k.p.k. nie ulegała żadnej zmianie, począwszy od dnia 1 lipca 2015 r. i była taka sama przed dniem 14 kwietnia 2016 r., jak i w dniu wyrokowania przez Sąd Okręgowy w [...], tj. w dniu 12 czerwca 2017 r., a ustawa z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U.2016.437), której przepisy weszły w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r., nie dokonała żadnej zmiany w treści przepisu art. 437 k.p.k.

Ta natomiast okoliczność, do której odwoływał się w uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd Rejonowy, jak i prokurator w pisemnej odpowiedzi na skargę obrońcy oskarżonego, że w okresie od 1 lipca 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. inną treść miał przepis art. 167 k.p.k. w zakresie inicjatywy dowodowej, nie ma żadnego znaczenia z punktu warunków prawnej dopuszczalności wydania orzeczenia kasatoryjnego przez sąd odwoławczy.

Jeżeli zatem Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że „przeprowadzona kontrola międzyinstancyjna pozwoliła dojść do przekonania, że o ile zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w ocenie Sądu Rejonowego był niekompletny i nie mógł stanowić podstawy do zgodnego ze stanem faktycznym merytorycznego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, niezbędnym było jego uzupełnienie”, to tym samym *de facto* przyznaje, że postępowanie dowodowe wymaga jedynie jego uzupełnienia, a w myśl obowiązujących przepisów obowiązek ten obecnie został nałożony na sąd odwoławczy, który z tej tylko przyczyny nie może uchylić zaskarżonego orzeczenia i przekazać sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, właśnie z uwagi na zakaz wynikający z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. Sąd Okręgowy podkreślając, że w sprawie występują braki w materiale dowodowym, które wymagają uzupełnienia, nie wiadomo dokładnie z jakich powodów wskazuje zarazem, że „Sąd pierwszej instancji winien ponownie przeprowadzić w całości przewód sądowy” tak, jakby dotychczas Sąd Rejonowy nie przeprowadził na rozprawie żadnego dowodu lub też, że dowody te zostały przeprowadzone z takim naruszeniem prawa, że niezbędne jest ich powtórzenie. Żadnych jednak takich rozważań Sąd Okręgowy nie poczynił, podobnie jak nie wskazał, jaką inną treść miałyby mieć przepis art. 437 § 2 k.p.k.” przed dniem 14 kwietnia 2016 r.”, w porównaniu z jego treścią obowiązującą w chwili wyrokowania przez Sąd odwoławczy, a która zezwalałaby na uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego jej rozpoznania.

Już tylko na marginesie należy wskazać, że przepis art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz

niektórych innych ustaw (DZ. U. 2016.437) przewiduje, że w postępowaniach, o których mowa w ust. 1, tj. w takich, w których akt oskarżenia skierowano po dniu 30 czerwca 2015 r., stosuje się przepisy rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego.

Związane jest to niewątpliwie właśnie z nowym brzmieniem art. 437 § 2 k.p.k. (obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r.), który jedynie w ściśle określonych przypadkach pozwala sądowi odwoławczemu na uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarga na taki wyrok sądu odwoławczego uprawnia więc strony postępowania karnego do zainicjowania instancyjnej kontroli prawidłowości uchylenia się przez sąd odwoławczy od reformatoryjnego rozstrzygnięcia w postępowaniu apelacyjnym. Przy brzmieniu art. 437 k.p.k. sprzed nowelizacji (obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) funkcjonowanie takiej skargi nie miało by racji bytu, albowiem art. 437 § 2 k.p.k. nie zawierał żadnych skonkretyzowanych ograniczeń uchylenia wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Funkcjonowanie skargi w ówczesnych warunkach było więc wykluczone. Z tych samych względów niecelowe byłoby rozszerzanie zastosowania obecnie wprowadzonej instytucji na sprawy, w których zastosowanie znalazł "stary" art. 437 § 2 k.p.k.

Nie można oczywiście wykluczyć, że w toku dalszego postępowania będzie zachodziła konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji, ale wówczas w grę musiałaby wchodzić okoliczność, o jakiej mowa w art. 454 § 1 k.p.k., ale na chwilę obecną na taką potrzebę Sąd Okręgowy nie wskazał. Będzie to jednak - ewentualnie - możliwe jedynie wówczas, gdy ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd odwoławczy doprowadzi do wniosku, że w świetle wszystkich dowodów zajdzie potrzeba rozważenia wydania wyroku skazującego, do czego ze względu na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. sąd drugiej instancji nie jest uprawniony.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym oraz orzekł o zwrocie oskarżonemu wniesionej opłaty od skargi.

kc

